

Timisoara - europæisk kulturhovedstad i 2021

Et udpluk af indtryk fra en septemberuge i den smukke vestrumske by, Timisoara

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandssavis.dk

På forhånd har jeg funderet over, hvor mange etniske danskere der skal med et fly fra Billund til Timisoara i Rumænien en sen torsdag aften i begyndelsen af september. Svaret er: Fire ud over os selv. De øvrige omkring 200 passagerer er alle rumænere, der skal hjem på besøg af eller anden årsag.

En af dem er min sidemand Dragos, der er midt i 20'erne, arbejder med software og har boet i Albertslund i 6 år. Det er tre år siden, han sidst var hjemme, og han har ingen planer om at flytte til Rumænien igen.

Han mener, at Rumænien står i en vanskelig situation, - at alle de driftige og veluddannede er rejst til udlandet. Ikke at der ikke er brug for dem i Rumænien, men lønnen og udfordringerne er større i udlandet. Antallet af rumænere uden for landets grænser ligger på omkring 3 - 4 millioner.

Han spørger også til hvad sådan et par som os, skal en uge til Rumænien efter. Det er nemt at svare på: Gæstfriheden, ingen turister og priserne, for blot at nævne et par ting. De tidligere Warszawapagtlande har uendeligt meget andet at tilbyde.

Når min søn og jeg er med på dette fly, skyldes det også en far/søn rejse for tre år siden. Dengang ni-årige Marius og jeg var af sted til Brasov for at tage pulsen på den navnkundige og blodtørstige Grev Dracula.

Det er næsten middag, før vi er kommet til hægterne efter at have gået til køjs ved halvtre-

tiden om natten. Vi tømmer vore tur-rygsække og går af sted mod byens største supermarked for at købe basisvarer til den næste uge: God rumænsk rødvin, kefir, gedest, vagtelæg og sprændstige agurker, der siger sprok! når man brækker dem. Vi er fuldstændig drænet for energi, da vi er tilbage i lejligheden med de 16 kg madvarer. Temperaturen er tæt på de 30 grader her midt i september. Siesta!!

Først ved 17-tiden er vi klar til en ny udaflejligheden oplevelse og går ind i den charmerende gamle bydel. På turistkontoret spørger jeg om vej til Philharmonien, fordi jeg ved, at de fleste rumænske byer har daglige klassiske koncerter. Vi passerer nogle fascinerende store pladser med talrige mondæne bygninger og ankommer til Philharmonien klokken 18:30.

For godt til at være sandt

På fronten af bygningen hænger en stor plakat: »Jazz meets classic«. Jeg tror ikke mine egne øjne. På saxofon: Nicolas Simion, står der. Koncerten begynder om en halv time og det koster under 50 kroner for os begge. Det er for godt til at være sandt.

Jeg lader sønnen forstå, at vel er vi stang-trætte, men det her vil jeg ikke gå glip af.

For godt et år siden sendte jeg nogle linier til selv samme Nicolas Simion på hans hjemmeside. Jeg fortalte, at jeg var vild med hans mix af rumænsk folklore og moderne jazz og spurgte, om han havde nogle koncerter midt i oktober.

Han svarede uhyre venligt, at han faktisk boede i Köln og kun sjældent var hjemme i Rumænien, - »see you some time!« sluttede han. Det er altså nu!

Medens jeg står og prøver at fatte mit held, kommer han ud i foyeren og giver sig til at lægge nogle bunkers af cd'er op på et lille bord,

hvor folk kommer ind. Han er en høj mand, ulastelig klædt i mørkt tøj. Jeg går hen og præsenterer mig og min søn. Vi tager et billede og han inviterer os på øl og fest med musikerne efter koncerten. Han iler videre til et interview med rumænsk tv.

Salen stammer formentlig fra omkring 1950 med slidte, tyndt polstrede klapstole. Bagerst er række sjove små lukkede båse med fire pladser i hver og med noget grimt og slidt strukturmaling.

Vi sætter os så langt op foran som muligt og nyder koncerten, hvor man sammensmelter værker af den rumænske jazz- og filmkomponist Richard Oschanitzky (1939-79) med et stort symfoniorkester. I virkeligheden er der lige så mange folk på scenen, som i salen. Omkring 80-90 hvert sted. I de tre pauser hænger vi ud med musikerne på fortrappen til Philharmonien. Nicolas Simion laver sjov med min søn og gentager invitationen efter koncerten.

- Jeg må af sted igen. Pengene er små til et arrangement som dette, så jeg må ind på scenen og tjene nogle flere, siger han. .

Al vinen eksporteres

Søndag formiddag ringer jeg til vores dansk-talende vært Aurel. Han har boet 10 år i Danmark som flygtning fra kommunistregimet. Kender han en vingård i nærheden vi kunne besøge? »Det skal være vingården Recas. Jeg kører jer, - kan I være klar om en halv time?« spørger han.

Landsbyen Recas ligger 35 km. øst for Timisoara. Snart befinder vi os i et mægtigt bakket landskab, hvor hver en kvadratmeter er dækket af vinstokke. Pinot Noir, står der, på et skilt ud til vejen. 200 meter længere fremme: Cabernet Sauvignon osv.

Det er ikke så ligetil at finde indgangen og

da det endelig lykkes os, er der ikke adgang for enkeltbesøg. En venlig vagtmand kan fortælle, at de kun modtager arrangerede besøg, og at folk betaler 70 euro for lidt mad og vinsmagning.

Jeg prøver med, at vi er rejst helt fra Danmark for at besøge netop denne vingård. Derved får vi lov til at snuse rundt et kvarters tid, tage billeder og stille spørgsmål, men det er kikset at befinde sig på en stor vingård midt i høsttiden, uden at have mulighed for at komme ind og se produktionen.

Høsten, fortæller manden, foregår udelukkende ved hjælp af maskiner og al vinen eksporteres, primært østpå. Det kan tilføjes, at rumænsk vinproduktion i årtier har handlet mere om kvantitet end om kvalitet. Russiske forbrugere foretrækker en relativ sød vin til en overkommelig pris. De senere år er der dog sket en del på det område. Ser man sig for, er det muligt at købe gode kvalitetsvine fra Rumænien. Vingården har en slags officiel butik i landsbyen med engelsktalende personale.

Roma-paladser

I landsbyen betragter vi nogle af de mange overdimensionerede roma-paladser med prangende gesims og kviste. De kunne være interessante at se indvendig, og jeg tror faktisk gerne de viser frem på forespørgsel. Det handler jo netop om at overgå hinanden i pragt og væld. Jeg foreslår, at Aurel sætter os af ved Muzeul Satului Banatean, eller landsbymuseet.

Det er sted hvor man har genopført en stribet huse, smågårde og en kirke fra primært 1800- og 1900-tallet. De fleste kan man besøge indvendigt og stedet er en dejlig landlig oase, væk fra storbyen. En del unge mennesker er i gang med at opstille boder til Plai-festivalen, hvor en række verdensmusik-navne optræder.

○ Noget af det, vi møder på en sporvognstur, er tre unge romakvinder i festtøj.

○ Færgetrafikken på Bega-kanalen foregår i et stadigt tempo.

Den begynder dagen efter at vi er rejst. (Suk!) Fik jeg fortalt, at Timisoara er europæisk kulturhovedstad i 2021.

Kun et par hundrede meter herfra ligger den zoologiske have. Den ligger i en lille skov og er ganske hyggelig. Ikke det store udstyrsstykke, men mindre kan jo gøre det.

Bega kanal er en relativ smal kanal der svinger sig i en stor halv bue rundt om Timisoaras sydlige ende. Den besejles af nogle fladbundede færger med stoppested for hver 3 - 400 meter. Det sker med 5-10 km/t og er vældig afstressende. Det koster 1 lei = 1,60 kr. for en times sejlads.

Min søn gør mig opmærksom på, at vi på et tidspunkt er ved at blive overhalet af en kvinde med barnevogn, der kører langs bredden.

En tilfældig sporvogn

Sporvogne er Guds gave til menneskeheden. Det koster et par kroner at køre i en time. Vi tager en tilfældig en af slagsen og kører ud til endestationen.

Her køber vi lidt frugt hos en tysktalende grønthandler. Her ligger en stribet grimme beton-højhuse som er opført i Ceausescu-perioden. Sønnen er lidt skidt, så vi sætter os ind på en rigtig lokal café/bar, hvor konen er henne og checke drengens temperatur og siger noget, vi ikke forstår. Folk er dejligt betænksomme. På turen til fods tilbage mod centrum passerer vi torve og pladser med imponerende bygninger blandt andet inspireret af parisisk arkitektur, der vidner om en storhedstid mellem verdenskrigene, hvor korn blev eksporteret til hele Europa, og man havde mængder af olie og naturgas.

Timisoara blev kaldt »Det lille Wien«. Nu kalder tage, spir og facader på renovation. Tre unge romapiger i de velkendte farvestrælende

kjoler går lige forbi os. Den obligatoriske far/søn klipping bliver klaret hos en frisør, der har et billede af en hund og af Nicolae Ceausescu hængende på en central plads på væggen. Er det mon sort humor, eller er han virkelig fan! Nå pyt, - vi skal jo ikke diskutere politik med ham, men klippes.

Som at tage på safari

En sporvognstur er lidt som at tage på safari. Vi udvælger os altid en vogn fra 1960'erne, der formentlig har haft en ungdom et andet sted. Så begynder eventyret.

Dels er der oplevelsen med at betragte de andre passagerer og gøre sig nogle forestillinger om deres liv og levned, men det der foregår udenfor, er det primære. Her på udturen kan man vælge oplevelser ud, som man kan tage nærmere i øjesyn til fods på tilbagevejen. Således er vi på endnu en udflugt havnet på en stor plads med en kirke, hvor der er opstillet en række nylakerede boder af træ samt lange borde og bænke. Ingen biltrafik.

Solen skinner, himlen er blå og folk hygger sig og slapper af. Der sælges koldt Timisoreana fadøl i plasticrus, grillpølser og kød, samt hjemmelavet tuica (blommebraendevin) kager og honning.

Jeg beder to ældre damer i sorte traditionelle dragter om lov til at tage et par billeder. De ser fantastiske ud og er synligt stolte over anmodningen. Her var vi aldrig kommet uden linie 4!

Således et udpluk af vore indtryk fra en septemberuge i den smukke vestrumske by - og (næsten) uden et ord om revolutionen i 1989. Den er behandlet i en tidligere artikel her i avisen.

Tak til min 12-årige søn Marius for en ubeskrivelig dejlig uge sammen. Det må vist være en ommer, - nok en gang!

○ Stilfulde husfacader vidner om Timisoaras storhedstid for omkring 100 år siden.

○ En tur med sporvogn fører til et marked med salg af øl, pølser og hjemmelavede produkter.

○ De to ældre kvinder i traditionelle dragter ser alvorlige ud, men de er bærede over at blive fotograferet.

○ På dag ét møder vi den kendte rumænske saxofonist Nicolas Simion, som inviterer på øl efter koncerten. Her med Marius på 12 år.